

ธนาคารแห่งประเทศไทย

การผลิตและส่งออกชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ : แรงขับเคลื่อนสำคัญของอุตสาหกรรมในภาคเหนือ

นายทวีศักดิ์ ใจคำสับ และ น.ส.พรทิพย์ ตีบศรี

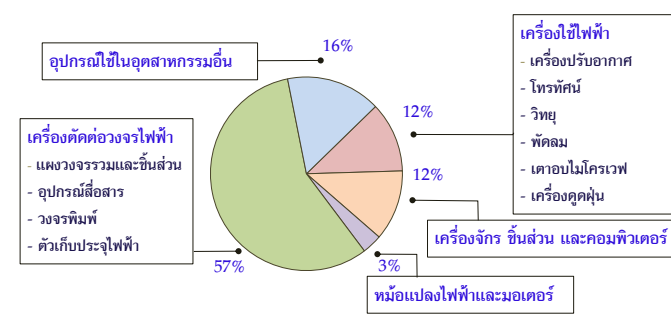
เศรษฐกรอาวุโส ส่วนเศรษฐกิจภาค

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ

บทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในภาคเหนือของไทย

การผลิตและส่งออกชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมส่งออก และมีส่วนสำคัญต่อการเติบโตของเศรษฐกิจภาคเหนือ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์นับว่าเป็นสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด โดยในช่วงปี 2550 - 2556 มีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 50,000 ล้านบาท หรือร้อยละ 50 ของมูลค่าส่งออกรวมภาคเหนือ ก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 45,000 คน และมูลค่าผลผลิตเฉลี่ยปีละ 53,000 ล้านบาท¹

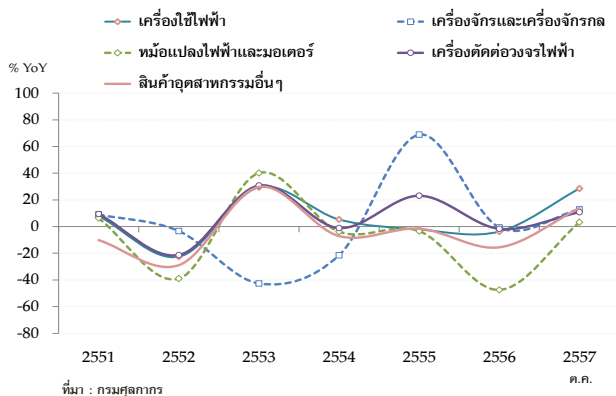
สัดส่วนการส่งออกชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ของภาคเหนือ ปี 2556

การผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ของภาคเหนือเป็นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของบริษัทข้ามชาติ (Multinational Corporations : MNCs) เกือบทั้งหมด โดยบริษัทแม่ส่วนใหญ่อยู่ในญี่ปุ่น รองลงมา ได้แก่ เกาหลีใต้ สวิตเซอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกา ผลผลิตจึงมีลักษณะเป็นสินค้าชั้นกลาง และเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในการผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ควบคุมและบริหารจัดการโดยบริษัทแม่ในต่างประเทศ ผลผลิตมากกว่าร้อยละ 70 ส่งออกไปยังบริษัท

แม่และบริษัทในเครือที่ประเทศจีน ฮองกง ญี่ปุ่น เยอรมนี สิงคโปร์ และสหรัฐฯ เพื่อนำไปประกอบกับชิ้นส่วนอื่น ๆ และนำไปผลิตต่อเป็นสินค้าขั้นสุดท้าย เช่น อุปกรณ์การสื่อสาร อุปกรณ์ในรถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและสำนักงาน เครื่องมือทางการแพทย์ และอุปกรณ์เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ

มูลค่าการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของภาคเหนือ

ภาวะการผลิตและส่งออก : อดีตและปัจจุบัน

ตั้งแต่ปี 2545 การผลิตและส่งออกชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ของภาคเหนือขยายตัวเป็นลำดับ ยกเว้นเพียง 2 ครั้ง ในปี 2552 หดตัวเกือบร้อยละ 50 จากผลกระทบวิกฤติเศรษฐกิจโลก ทำให้ผู้ผลิตหลายรายในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน ปรับตัวโดยลดต้นทุนการผลิตและเลิกจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก และในปี 2554 ได้รับผลกระทบจากมหาอุทกภัยแผ่นดินไหวในญี่ปุ่น และ

¹ ข้อมูลจากกรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2555 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาวะเศรษฐกิจของสหรัฐฯ และยุโรปซบเซา สำหรับในปี 2556 แม้การผลิตขยายตัวแต่มูลค่าการส่งออกลดลง เป็นผลจากค่าเงินบาทแข็งค่ามากในรอบ 16 ปี

อย่างไรก็ดี ในช่วงปี 2557 ภาวะการผลิตและการส่งออกของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ปรับตัวดีขึ้นมากตามความต้องการใช้สินค้าประเภทอุปกรณ์การสื่อสารและยานยนต์ของโลกฟื้นตัวขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นผลจากการขยายการผลิตและการโอนย้ายฐานการผลิตของหลายบริษัทจากต่างประเทศมาภาคเหนือ รวมทั้งการมีส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มขึ้น

แนวโน้มและประเด็นสำคัญในระยะต่อไป

สำหรับแนวโน้มการผลิตและส่งออกชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ของภาคเหนือในระยะต่อไป ยังมีทิศทางขยายตัวต่อเนื่องทั้งปริมาณและมูลค่า โดยมีปัจจัยสนับสนุนดังนี้

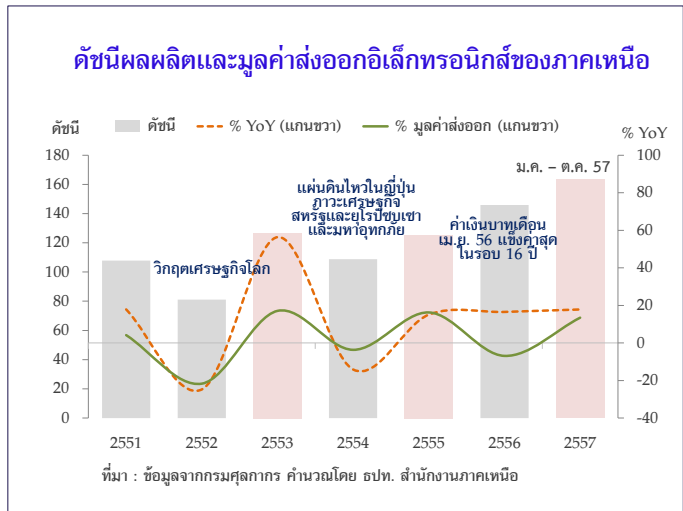
- 1) ความต้องการใช้สินค้าเทคโนโลยีสูงค่อยๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก
- 2) อุปกรณ์ / เครื่องมือ / เครื่องใช้ต่างๆ โดยเฉพาะในยานยนต์มีแนวโน้มการใช้ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนประกอบมากขึ้น

3) ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตในภาคเหนือ ส่วนใหญ่เป็นชิ้นส่วนที่เป็นองค์ประกอบร่วม (Common Product) ในการผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์จำนวนมากหลากหลายประเภท จึงมีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ค่อนข้างยาว ต้องการแรงงานฝีมือที่มีทักษะและมีความละเอียดอ่อน บริษัทแม่ในต่างประเทศหลายบริษัทมีความประสงค์ให้ภาคเหนือเป็นศูนย์กลางและฐานการผลิต จึงทยอยโอนย้ายสายการผลิตบางส่วนหรือทั้งหมดจากต่างประเทศมาผลิตในโรงงานภาคเหนือ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งและเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บริษัทข้ามชาติย้ายฐานการผลิตเข้ามาดังกล่าว

ตั้งแต่ปี 2555 ถึงปัจจุบัน อุตสาหกรรมนี้มีการใช้กำลังการผลิตอยู่ในระดับสูงกว่าร้อยละ 80² ส่งผลให้โรงงานขนาดใหญ่หลายแห่งเพิ่มการลงทุนขยายการผลิต ทั้งด้านโรงงาน เครื่องจักร และเทคโนโลยี นอกจากนี้ บางโรงงานได้จัดตั้งแผนกวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เนื่องจากการผลิตของโรงงานในภาคเหนือมีมาตรฐานสูงในระดับสากล

ในจังหวัดที่เศรษฐกิจโลกบางส่วนคือสหรัฐฯ และเอเชียค่อยๆ ฟื้นตัว มีส่วนให้ความต้องการใช้ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในภาคเหนือมีเพิ่มมากขึ้น ภาครัฐควรถือเป็นจังหวัดที่สนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพการเป็นฐานการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการทั่วไปและชักนำให้มี Technology Transfer มากขึ้น โดยอาจพิจารณาดำเนินการดังนี้

- 1) ผลิตบุคลากรรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ให้เพียงพอ และเพิ่มทักษะให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงงานที่มุ่งใช้เทคโนโลยีขั้นสูง
- 2) พิจารณาขยายพื้นที่หรือจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเพิ่มขีดความสามารถทางเทคโนโลยีให้เอื้ออำนวยและรองรับการขยายตัว
- 3) สร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ผลิตและนักลงทุน ด้วยมาตรการหรือนโยบายที่สอดคล้องกับภาวะธุรกิจ และไม่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้วย

² จากการสำรวจโดยธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ